

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р КЛАРА ГЕОРГИЕВА ДОКОВА, Д.М.

Член на Научно жури съгласно заповед No P 109-256/16.05.2018
на Ректора на Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов" – Варна

Относно: Защита на дисертационен труд на тема: "МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ИНВАЛИДНОСТТА В СИСТЕМАТА НА МЕДИЦИНСКАТА ЕКСПЕРТИЗА" от доц. д-р Параскева Манчева Драганова, д.м., Ръководител УС по Рехабилитация, Медицински университет-Варна, МК, за придобиване на научна степен "Доктор на науките" в област на висшето образование 7. "Здравеопазване и спорт", професионално направление 7.1. "Медицина", по научната специалност "Социална медицина, организация на здравеопазването и фармацията". Със заповед No P 109-267/25.05.2018г. на Ректора на Медицински университет "Проф. д-р П. Стоянов" – Варна е определено да изготвя становище.

1. Кратки биографични данни за кандидата:

Доц. д-р Параскева Манчева завършва Медицински университет-Варна със специалност "Медицина" през 1989 г., след което придобива три различни медицински специалности: Вътрешни болести през 1994 г., Физикална и рехабилитационна медицина през 1999 г. и Обща медицина през 2001 г. През 2015 г. завършва образованието си по право и придобива юридическа правоспособност към Министерството на правосъдието през м. август 2015 г.

Професионалният път на д-р Манчева започва като лекар-ординатор в отделение по вътрешни болести. От 1999 г. започва академичната ѝ кариера в МУ-Варна като асистент, главен асистент и доцент след успешна защита на дисертационен труд на тема: "Правно съзнание за легализиране на евтаназия и качество на живот при полиморбидните пациенти с трайно намалена работоспособност" и придобиване на ОНС "Доктор". От 2014 г. доц. Манчева е ръководител на УС по рехабилитация към Медицински колеж на МУ-Варна, а от 2017 г. поема ръководството и на Университетския център по източна медицина на МУ-Варна.

В периода 2006-2012 г. доц. Манчева работи като експерт по вътрешни болести към Обща ТЕЛК на УМБАЛ "Св. Марина"-Варна, а опитът който придобива по отношение на организационните предизвикателства пред дейността на териториалните експертни лекарски комисии и проблемите на хората с увреждания трайно насочват изследователските ѝ интереси в тази област.

Като хабилитиран преподавател в МУ-Варна, доц. Манчева води лекции по шест дисциплини на студенти от различни специалности. Участвала е в 4 проекта свързани с репродуктивно здраве на младежи, обучение на ОПЛ по психично здраве, превенция на HIV/СПИН и осигуряване на практическо обучение по палиативна медицина за студенти-медици. Доц. Манчева владее и използва активно руски и английски езици.

2. Актуалност на темата и характеристика на дисертационния труд

Темата на представения дисертационен труд "Медико-социални проблеми на инвалидността в системата на медицинската експертиза" е изключително

актуална в контекста на обществените дискусии за промяна в законодателството и организацията на експертната на трайно намалената работоспособност. Устойчивите тенденции за застаряване на населението в България, неизбежно свързани с увеличаване на броя на хората с трайна нетрудоспособност също доказват навременното поставяне на темата за медицинската експертиза за обсъждане и нейната значимост за практиката.

3. Характеристика на дисертационния труд

Общият обем на дисертационния труд е 209 страници, като изложението е структурирано в следните глави:

- *Първа глава.* Инвалидността – постановка на проблема;
- *Втора глава.* Оценка и рехабилитация на инвалидността – постановка на проблема;
- *Трета глава.* Цел, задачи, предмет и обект на изследването, материал и методи;
- *Четвърта глава.* Резултати и обсъждане;
- *Заклучение, Обобщени изводи, Приноси, Препоръки, Библиография и Приложения.*

За онагледяване на резултатите са използвани 23 таблици и 12 фигури. Библиографията съдържа 379 източника, от които 224 на кирилица и 155 на латиница.

4. Цел и задачи

Дисертационният труд има ясно и точно формулирана цел - да се изследват медико-социалните проблеми на човека с инвалидност/увреждане, с акцент на свързаност с функционирането на системата на медицинската експертиза и социалното интегриране и да се разработят насоки за промяна.

За нейното постигане са формулирани 8 задачи, които задават комплексния характер на цялостния труд. При тяхното градиране високо са поставени: проучването на Европейския опит в областта на оценката на инвалидността и в социалното осигуряване за защита правата на хората с увреждания, историческият анализ на целите, структурата, дейностите и резултатите на медицинската експертиза в България; законодателните възможности за социална интеграция и рехабилитация на хората с увреждания. Заложени са следните практически насочени задачи: критичен анализ на функционирането на системата на медицинската експертиза в България и влиянието върху медико-социалните проблеми, които тя поражда; проучване на мнението на пациенти и на експерти за функционирането на системата на медицинската експертиза и разработване на нов модел на комплексна медико-социална оценка и рехабилитация на инвалидността в България.

5. Методология и инструментариум

Съответно на целта и задачите са проведени няколко собствени проучвания обобщени в две комплексни (теоретично и емпирично) изследвания с впечатляващ обем и използване на подходящи методи – фокус групи, дълбочинни интервюта, анкетно проучване, документален метод, ситуационен анализ на системата на медицинската експертиза (териториално експертните лекарски комисии – ТЕЛК), вкл. анализ на структурата и функционирането на системата, както и богат набор от статистически методи. Разнообразието на използваните методи отговаря на комплексния характер на темата на

дисертационния труд и гарантира, че тя е проучена и анализирана от всички възможни страни.

6. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Резултатите на дисертационния труд са представени съобразно с поставените цели. Чрез прегледа на Европейските практики доц. Манчева извежда редица важни принципи, които могат да насочат промените в нашата страна като: извършване на оценката на инвалидността в държавите-членки на Европейския съюз от лекари по социално осигуряване/осигурителна медицина, последната развита като клон на медицинската наука; категоризиране на инвалидността в три групи съобразно увреждането и социалната адаптивност: пълна (абсолютна), частична неработоспособност и относителна; съществуващо правило за несъвместимост на пенсията за инвалидност с получаване на трудови доходи и др.

Сравнителният анализ на медицинската експертиза в България преди и след 2000 г. установява загуба на някои положителни страни, които трябва да се познават, а възстановяването им заслужава усилия: експертиза съобразно упражняваната от лицето професия, отразяваща способността за конкретен вид труд съобразно професионалната квалификация; функциониране на трудово-лекарските комисии, спомагащо медицинската профилактика с основен критерий за определяне на нетрудоспособността чрез съпоставяне на здравословното състояние на лицето с изискванията за упражняване на конкретна професия.

Чрез анализ на функционирането на системата на медицинската експертиза доц. Манчева установява някои дефицити, чието преодоляване може да подобри системата: необходимостта от единна йерархична структура с ефективен контрол върху системата на медицинската експертиза; информационна система за връзка между ТЕЛК, НЕЛК, НОИ; обучени кадри, които да са специалисти в областта на медико-социалната експертиза и т.н. Резултатите от изследването формират широка картина на състоянието на ефективността и качеството на медицинската експертиза в нашата страна.

Доц Манчева синтезира произтичащи от резултатите препоръки и предложения, най-важни от които са:

1. Провеждане на реформа в системата на медицинската експертиза и създаване на единен административен и методически орган „Републикански институт по медико-социална експертиза на инвалидността“, подчинен на Министерството на здравеопазването.
2. Стартиране на обучение и сертифициране на лекари-специалисти по медико-социална експертиза във висшите медицински училища, даващо правоспособност за работа като член-експерт в Комисиите.
3. Изследване мнението на хората с инвалидност/увреждане относно реализиране на социалните права, произтичащи от медицинската оценка от ТЕЛК със специално за целта разработен оригинален инструмент с висока степен на надеждност.

Напълно приемам приносите, посочени от автора.

8. Оценка на публикациите по дисертацията

Към дисертационния труд са представени 11 пълнотекстови публикации, от които 2 на английски език в българско научно списание, а други две на руски език в чуждестранни списания. Доц. Манчева е първи автор на 10 от

представените публикации, което потвърждава личната ангажираност към изследвания проблем.

9. Нямам критични бележки. Препоръката ми към доц. Манчева е да направи необходимото, за да се реализира на практика обучението на бъдещи и действащи лекари за придобиване на експертна квалификация в областта на медико-социалната експертиза.

10. Заключение

Представеният дисертационен труд представлява комплексно и задълбочено изследване по изключително актуален проблем, отговарящо на потребностите на практиката на общественото здраве.

Със своя всеобхватен характер и съдържание, прецизна методология, систематичен анализ, както в исторически, така и в теоретичен аспект, както и с голямото значение за практиката, трудът на доц. д-р Параскева Манчева напълно покрива изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет "Проф. Д-р П. Стоянов", Варна за присъждане на научна степен „Доктор на науките“.

Всички изброени достойнства на дисертационния труд ми дават основание да дам положителна оценка и убедено да предложа на научното жури да присъди научната степен „**Доктор на науките**“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, Професионално направление 7.1. Медицина, по научната специалност Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията на доц. д-р Параскева Манчева, д.м.

03. 06.2018 г.
гр. Варна

Доц. Д-р К. Докова, д.м.

